

ÎNCHEIERE

24 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând conflictul negativ de competență dintre Curtea de Apel Chișinău și Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Popescu Onisim împotriva Serviciului de Informații și Securitate cu privire la obligarea excluderii din lista persoanelor suspecte ca fiind asociate persoanelor supuse sancțiunilor,

c o n s t a ț ă:

La 02 februarie 2023 Popescu Onisim s-a adresat la Judecătoria Chișinău sediul Râșcani cu acțiune în contencios administrativ împotriva Serviciului de Informații și Securitate (în continuare SIS), prin care a solicitat: obligarea informării despre cauzele și condițiile concrete justificative, care au servit temei pentru includerea reclamantului în lista persoanelor fizice în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate lui Vladimir Plahotniuc; obligarea emiterii actului administrativ individul, prin care să fie dispusă excluderea lui Onisim Popescu din lista persoanelor fizice în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate lui Vladimir Plahotniuc, cu expedierea informației respective autorităților implicate.

Prin încheierea din 05 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, s-a dispus strămutarea cauzei nominalizate spre examinare după competență la Curtea de Apel Chișinău (f.d. 32).

Prin încheierea din 28 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a transmis dosarul pentru soluționarea conflictului negativ de competență apărut la Curtea Supremă de Justiție. S-a suspendat procesul la examinarea cauzei de contencios administrativ la acțiunea depusă de Popescu Onisim împotriva Serviciului de Informații și Securitate cu privire la obligarea excluderii din lista persoanelor suspecte ca fiind asociate persoanelor supuse sancțiunilor (f.d. 38-39).

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că competență să judece prezenta cauza de contencios administrativ este Curtea de Apel Chișinău, ca instanță de fond, unde urmează a fi remisă, din următoarele considerente.

În conformitate art. 200 alin. (3) și (4) din Codul administrativ, conflictul de competență dintre judecătoriile din jurisdicția diferitor curți de apel, dintre o judecătorie și o curte de apel sau dintre două curți de apel se soluționează de către Curtea Supremă de Justiție. Conflictul de competență se soluționează fără citarea participanților la proces, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că actul administrativ, ca orice act juridic, reprezintă forma juridică principală de activitate a administrației publice, care constă într-o manifestare de voință expresă, unilaterală și supusă unui regim de putere publică precum și controlului de legalitate al instanțelor judecătorești, care emană de la autorități administrative sau de la persoane private autorizate de acestea, prin care se nasc, modifică sau sting drepturi și obligații corelative.

Articolul 10 alin. (1) din Codul administrativ stipulează că, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Potrivit art. 11 din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi: acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat; acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel. Destinatarul unui act administrativ individual este doar persoana către care actul administrativ se îndreaptă. Terții, ale căror drepturi sânt afectate de actul administrativ individual, nu sânt destinatarii acestuia. Un act administrativ de acordare periodică a prestațiilor materiale sau bănești este un act administrativ individual prin care o astfel de prestație se acordă pentru un număr determinat sau nedeterminat de perioade succesive.

În conformitate cu art. 191 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2) și (3), judecătoriile soluționează în fond toate acțiunile în contencios administrativ. Curțile de apel soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor administrative normative, care nu se supun controlului de constituționalitate.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022 privind declararea stării de urgență, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pentru o perioadă de 60 de zile.

În conformitate cu prevederile art. 2 pct. 7) din Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022 privind declararea stării de urgență, pe perioada stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova va emite dispoziții în vederea punerii în executare a următoarelor măsuri: stabilirea unui regim special de lucru pentru agenți economici și instituții publice, soluționarea

altor chestiuni privind activitatea acestora, necesare desfășurării lucrărilor de salvare-deblocare și a altor lucrări de neamânat.

Iar, conform art. 3 și 4 din Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022 privind declararea stării de urgență, dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova intră în vigoare în momentul emiterii.

Conform subpct. 1.1. și 1.2. din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 45 din 31 octombrie 2022, prin derogare de la art. 8 din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, entitățile raportoare specificate la art. 4 alin. (1) lit. a), c), g) și i) din Legea nr. 308/2017 vor aplica măsuri de precauție sporită privind tranzacțiile ce nu corespund activității zilnice a clienților, respectiv persoanelor fizice și juridice supuse sancțiunilor conform listei din anexa nr. 1, precum și persoanelor în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate acestora (în continuare – persoane vizate).

Prin persoane în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate persoanelor fizice și juridice supuse sancțiunilor urmează a se înțelege:

a) orice persoane fizice cunoscute ca fiind, împreună cu o persoană supusă sancțiunilor, beneficiari efectivi ai unei persoane juridice sau angajați în relații comune de afaceri, precum și persoane fizice cunoscute ca fiind singurii beneficiari efectivi ai unei persoane juridice despre care se știe că a fost înființată în beneficiul de facto al persoanei supuse sancțiunilor;

b) orice entitate/societate în care persoanele supuse sancțiunilor dețin mai mult de 50% din acțiuni/părți sociale.

Lista persoanelor în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate persoanelor fizice și juridice supuse sancțiunilor se elaborează și se actualizează de către Serviciul de Informații și Securitate, care va colabora în acest sens cu Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Banca Națională a Moldovei și alte autorități publice cu competente incidente în domeniul dat. Serviciul de Informații și Securitate poate exclude o persoană inclusă anterior în listă dacă au încetat cauzele și condițiile care au justificat includerea acestei persoane în listă sau dacă au survenit alte circumstanțe obiective legate de interesele superioare ale statului.

La 02 februarie 2023 Popescu Onisim a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului de Informații și Securitate prin care a solicitat obligarea informării despre cauzele și condițiile concrete justificative, care au servit temei pentru includerea reclamantului în lista persoanelor fizice în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate lui Vladimir Plahotniuc și obligarea excluderii lui Onisim Popescu din lista persoanelor fizice în privința cărora există suspiciuni că sunt asociate lui Vladimir Plahotniuc.

Din cererea de chemare în judecată a reclamantului Popescu Onisim depusă împotriva Serviciului de Informații și Securitate, rezultă că aceasta a solicitat

obligarea Serviciului de Informații și Securitate la excluderea din lista persoanelor în privința cărora există suspiciuni de asociere cu persoane supuse sancțiunilor întocmită în condițiile dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 45 din 31 octombrie 2022.

Conform pct. 1 din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 13 din 31 martie 2022, s-au exclus măsurile specifice în domeniul justiției și s-a abrogat punctul 5 din dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022, cu modificările ulterioare, a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, începând cu data de 04 aprilie 2022.

Iar, prin punctul 2 subpct. 2.4. din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 13 din 31 martie 2022 s-a dispus, stabilirea următoarelor măsuri de tranziție în domeniul justiției, începând cu data de 04 aprilie 2022, potrivit cărora dispozițiile normative și individuale ale organelor competente în domeniul planificării, organizării și coordonării activității de aplicare a măsurilor impuse de starea de urgență declarată se contestă direct la Curtea de Apel în circumscripția căruia se află organul al cărui act se contestă, în termen de 72 de ore de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau din momentul afișării pe pagina web oficială a Guvernului.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că în speță, în temeiul prevederilor art. 10, 11 și 191 alin. (1) din Codul administrativ, lista persoanelor în privința cărora există suspiciuni de asociere cu persoane supuse sancțiunilor întrunește calitățile unui act administrativ individual și competența jurisdicțională generală pentru examinarea prezentei acțiuni în contencios administrativ ar fi a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Însă, având în vedere că lista persoanelor în privința cărora există suspiciuni de asociere cu persoane supuse sancțiunilor, în sensul punctul 2 subpct. 2.4. din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 13 din 31 martie 2022, reprezintă o dispoziție individuală a organului competent în domeniul planificării, organizării și coordonării activității de aplicare a măsurilor impuse de starea de urgență declarată, acesta urmează a fi contestat direct la Curtea de Apel Chișinău, adică în cazul din speță urmează a fi aplicată competența jurisdicțională derogatorie, care statuează în mod expres competența la examinarea acțiunilor a Curții de Apel în circumscripția căreia se află organul al cărui act administrativ se verifică sub aspect de legalitate.

Articolul 197 din Codul administrativ prevede că, nimeni nu poate fi lipsit de dreptul judecării procesului de către instanța în a cărei competență este dată prin lege cauza, cu excepțiile expres stabilite de lege.

Căile procedurale asigură persoanelor interesate accesul la o instanță de judecată, căreia prin lege i s-a stabilit competența de a hotărî, iar pentru ca dreptul de acces la o instanță să fie respectat, trebuie ca instanța în fața căreia este adusă cauza să se bucure de jurisdicție deplină, adică instanța trebuie să fie competentă să analizeze atât aspectele de fapt, cât și pe cele de drept ale cauzei. Acest mod de reglementare al dreptului de acces la justiție este în concordanță cu principiile Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, potrivit cărora exercitarea dreptului de acces la justiție presupune tocmai asigurarea

accesului oricărei persoane la un tribunal instituit de lege, adică garantarea unei proceduri judiciare în fața căreia să se poată realiza, efectiv, acest drept.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, prin prisma standardelor Curții Europene a Drepturilor Omului, notează că nerespectarea de către o instanță a dispozițiilor de drept intern implică în principiu o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție (cauza DMD Group, A.S. vs Slovacia, 05 octombrie 2010, § 61).

În același timp, articolul 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale garantează ca prim aspect al procesului echitabil înfăptuirea justiției de către „un tribunal investit de lege”, adică în primul rând având competență clar stabilită de legea națională. De aceea, normele de competență jurisdicțională sunt de strictă interpretare, iar orice interpretare extensivă sau restrictivă trebuie calificată ca abuz de drept.

Pe cale de consecință, reieșind din limitele obiectului și temeiul acțiunii depuse de Popescu Onisim, raportat la textele prevederilor legale enunțate, instanța competentă jurisdicțional de a examina acțiunea în contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Onisim Popescu împotriva Serviciului de Informații și Securitate cu privire la obligarea excluderii din lista persoanelor suspecte ca fiind asociate persoanelor supuse sancțiunilor, este Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 200 alin. (3) și 230 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se constată competența Curții de Apel Chișinău, la judecarea cauzei de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Onisim Popescu împotriva Serviciului de Informații și Securitate cu privire la obligarea excluderii din lista persoanelor suspecte ca fiind asociate persoanelor supuse sancțiunilor.

Cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Onisim Popescu împotriva Serviciului de Informații și Securitate cu privire la obligarea excluderii din lista persoanelor suspecte ca fiind asociate persoanelor supuse sancțiunilor, se remite Curții de Apel Chișinău, pentru examinare în fond.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc